

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

SOCIOLOGIJA

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2025./2026.

SOC.58.HR.R.K1.24

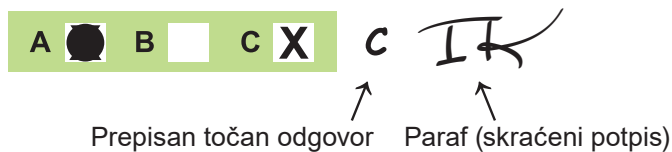

65599

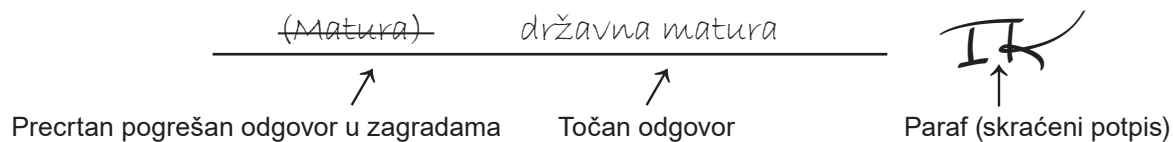
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

SOCIOLOGIJA

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

S
O
C

List za odgovore

D-S058

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Šifra ocjenjivača: _____

SOC.58.HR.R.L1.02

65600

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

S O C

17.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
18.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
19.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
20.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
21.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
22.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
23.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
24.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
25.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
26.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
27.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
28.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
29.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
29.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
30.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
30.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
31.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
31.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
32.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
32.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐
33.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
33.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazani su način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kad riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li nalijepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 22 stranice, od toga 3 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koje je ime za sociologiju A. Comte koristio prije njezina utemeljenja?

- A. socijalnu antropologiju
- B. socijalnu fiziku
- C. socijalnu povijest
- D. socijalnu psihologiju

(1 bod)

2. Koji od navedenih primjera analize slobodnoga vremena proučava mikrosociologija?

- A. odnos među članovima odbojkaške ekipe tijekom igranja utakmice
- B. utjecaj uključenosti žena u sportske klubove na njihove stilove potrošnje
- C. postotak radno aktivnoga stanovništva uključenoga u volonterske udruge
- D. utjecaj globalnih tehnoloških promjena na provođenje slobodnoga vremena djece u Hrvatskoj

(1 bod)

3. Kojoj od navedenih socioloških perspektiva pripada Robert K. Merton?

- A. feminističkoj
- B. funkcionalističkoj
- C. interakcionističkoj
- D. konfliktnoj

(1 bod)

4. Koji od navedenih koraka u provedbi sociološkoga istraživanja istraživač čini nakon postavljanja glavne hipoteze?

- A. Provodi istraživanje.
- B. Analizira rezultate istraživanja.
- C. Obrađuje podatke dobivene istraživanjem.
- D. Istražuje postojeće informacije i pregledava literaturu.

(1 bod)

5. Kako Ch. W. Mills naziva sposobnost povezivanja osobnoga iskustva s društvenim kontekstom?

- A. definicija situacije
- B. organska solidarnost
- C. sociološka imaginacija
- D. historijski materijalizam

(1 bod)

6. Koju metodu istraživanja primjenjuje sociolog ispitujući određene skupine korisnika o njihovim navikama korištenja društvenih mreža putem standardiziranih upitnika na mobilnim aplikacijama?

- A. analizu sadržaja
- B. anketu
- C. eksperiment
- D. promatranje

(1 bod)

7. Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na klasni stratifikacijski sustav?

- A. Društveni položaji i zanimanja pojedinaca određena su vjerom.
- B. Društveni položaji nasljeđuju se i zadržavaju isključivo na temelju obiteljske pripadnosti.
- C. Društvene nejednakosti temelje se prvenstveno na genetskim karakteristikama pojedinaca.
- D. Društvene razlike između skupina rezultat su tržišnih odnosa i ekonomskih postignuća pojedinaca.

(1 bod)

8. Na koju se kulturnu sastavnicu odnosi primjer pojedinca koji mora izraditi novu vozačku iskaznicu jer mu stara uskoro istječe?

- A. na jezik
- B. na normu
- C. na simbol
- D. na znak

(1 bod)

Sociologija

9. Koja od navedenih tvrdnja opisuje odnose među članovima obitelji koji se temelje na demokratskim vrijednostima?

- A. Supružnici ravnopravno donose odluke u obitelji.
- B. Imovinu obitelji nužno nasljeđuje samo muški potomak.
- C. Društveni položaj članova obitelji ovisi isključivo o spolu.
- D. Žena ima pravo glasa u obitelji samo ako je postala majka.

(1 bod)

10. Kako se naziva vrsta obitelji u kojoj mladi bračni par živi u kućanstvu muževih roditelja?

- A. bilinearna
- B. matrilinearna
- C. neolokalna
- D. patrilokalna

(1 bod)

11. Koja od navedenih tvrdnja odgovara sociološkoj analizi pretjerane agresivnosti u društvenim odnosima?

- A. Pretjerana agresivnost češća je kod introverta.
- B. Pretjerana agresivnost uvjetovana je genetskom strukturom pojedinca.
- C. Pretjerana agresivnost posljedica je hormonalnih promjena u tijelu pojedinca.
- D. Pretjerana agresivnost rezultat je oponašanja reakcije okoline u kriznim situacijama.

(1 bod)

12. Pozorno pročitajte tekst.

Ivan je učenik srednje škole koji svaki dan ide na dva sportska treninga i surađuje s nutricionistima kako bi ostvario status vrhunskoga sportaša i mogao predstavljati svoju zemlju na budućim olimpijskim igrama.

Kako se naziva vrsta socijalizacije opisana u tekstu?

- A. resocijalizacija
- B. obrnuta socijalizacija
- C. primarna socijalizacija
- D. anticipativna socijalizacija

(1 bod)

13. Koja je od navedenih društvenih grupa isključivo birokratski organizirana?

- A.** banka
- B.** komuna
- C.** obitelj
- D.** vršnjaci

(1 bod)

14. Na koju se vrstu kolektivnoga ponašanja odnosi primjer kupaca koji na lokalnoj tržnici kupuju povrće?

- A.** na aktivnu gomilu
- B.** na javno mnijenje
- C.** na masovnu histeriju
- D.** na konvencionalnu gomilu

(1 bod)

15. Kako se naziva društvena situacija pojedinaca koji unutar svojega društvenog položaja igraju više društvenih uloga?

- A.** skup uloga
- B.** realna uloga
- C.** idealna uloga
- D.** dramska uloga

(1 bod)

16. Koji je od navedenih resursa temeljna odrednica suvremenoga društva prema M. Castellsu?

- A.** nafta
- B.** ugljen
- C.** informacija
- D.** Sunčeva energija

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).
Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.
Točan odgovor donosi jedan bod.

17. Koja je klasa, prema K. Marxu, podređena kapitalističkoj?

(1 bod)

18. Pozorno pročitajte tekst.

Svako društvo ulaže napore kako bi se smanjio broj oružanih pljački, ubojstava i maloljetničke delinkvencije. No, oružana pljačka, iako nezakonit čin, ima i pozitivne društvene učinke poput otvaranja radnih mjesta za policajce i socijalne radnike te drugih poslova povezanih s kontrolom devijantnoga ponašanja.

Kako se naziva sociološka perspektiva koja tumači devijantno ponašanje na način opisan u tekstu?

(1 bod)

19. Koja se sastavnica kulture temelji na načelima poput solidarnosti i jednakosti te usmjerava pojedince prema ispravnomu i prihvatljivomu ponašanju?

(1 bod)

20. Prema kojoj sociološkoj teoriji devijantnost nastaje kao rezultat interakcije počinitelja prijestupa i društvene okoline koja ga unaprijed temeljem stereotipa svrstava u određenu društvenu kategoriju?

(1 bod)

21. Pozorno promotrite tablicu zaposlenosti osoba starijih od 16 godina prema rodu i zanimanjima u 1996. godini.

zaposlene osobe starije od 16 godina		
zanimanje	žene %	muškarci %
menadžeri u bankarstvu, građevinarstvu i poštama	29	71
liječnici	31	69
nastavnici u osnovnim i srednjim školama	85	15
krojači, proizvođači tkanina i sl.	69	31
elektrotehničari	2	98
trgovci u veleprodaji	18	82
blagajnici u maloprodaji	86	14

Prilagođeno prema: *Sociologija*, Haralambos, M., Holborn, M., 2002.

Koje zanimanje prema tablici ima najveću razliku u zaposlenosti između žena i muškaraca?

(1 bod)

22. Koju vrstu identiteta Luka ističe kada se predstavlja kao pripadnik navijačke skupine pri upoznavanju s drugim ljudima?

(1 bod)

Sociologija

23. Kako se naziva vrsta braka sklopljena između jedne žene i jednoga muškarca?

(1 bod)

24. Kako se nazivaju hijerarhijski poredani društveni položaji?

(1 bod)

25. Pozorno pročitajte tekst.

Različite udruge, građanske inicijative i oporbene stranke okupile su se na prosvjedu protiv nasilja nad ženama s ciljem poticanja izmjena zakona. Svi uključeni akteri žele upozoriti na nefunkcioniranje državnoga sustava u zaštiti žena od nasilja.

Kojoj temeljnoj društvenoj instituciji pripadaju navedeni akteri prosvjeda iz teksta?

(1 bod)

26. Kako se, prema F. Tönniesu, naziva tip kolektiva u kojemu ljudi ostvaruju jake, bliske, emotivne i suradničke odnose poput susjedskih ili prijateljskih?

(1 bod)

27. Kako G. Ritzer naziva načela učinkovitosti, isplativosti, predvidljivosti i kontrole kako bi se zadovoljile potrebe potrošača?

(1 bod)

- 28.** Kako se naziva globalni problem koji nastaje uslijed zagađenja, klimatskih promjena i uništavanja prirodnih resursa?

(1 bod)

III. Skupina zadataka

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijede dva zadatka **kratkoga odgovora**

u kojima morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

29. Pozorno pročitajte tekst.

Marko živi u skladnoj obitelji, sa starijom sestrom kojoj se divi i roditeljima koji nisu strogi i koji ne postavljaju jasne granice djeci. Marko se uglavnom druži s prijateljima iz razreda, iako na njega najveći utjecaj ima sestra koja često izlazi, kasno se vraća kući i konzumira alkohol. Marko u potrazi za vlastitim identitetom i mjestom u društvu počinje oponašati svoju sestru te preuzima obrasce ponašanja koja nisu u skladu s društvenim pravilima.

29.1. Koja teorija devijantnosti objašnjava Markovo devijantno ponašanje opisano u tekstu?

(1 bod)

29.2. Koji čimbenik socijalizacije prema tekstu utječe na Markovo devijantno ponašanje?

(1 bod)

30. Pozorno pročitajte tekst.

Trgovina ženama u suvremenome društvu nezakonit je odnos u kojemu žena gubi slobodu, ne može odlučivati o svojem životu i često je prisiljena na prostituciju. Iako prostitucija može uključivati slobodu odlučivanja, žene kao žrtve trgovine ne mogu birati žele li se njom baviti ili ne. Takva situacija posljedica je ranjivosti žena. Zbog nasilja, siromaštva i represije žene žele promijeniti društveni položaj i poboljšati vlastite životne uvjete.

30.1. Koje je obilježje tradicionalnoga robovlasničkog stratifikacijskog sustava opisano u tekstu?

(1 bod)

30.2. Kako se naziva vrsta društvene pokretljivosti koja se temelji na želji ljudi da izbjegnu nasilje, siromaštvo i represiju, promijene društveni položaj i poboljšaju vlastite životne uvjete?

(1 bod)

Sociologija

31. Pozorno pročitajte tekst.

Obitelj Knežević oduvijek je imala visoki društveni ugled u mjestu u kojemu su živjeli. Činjenica da žive u malome mjestu i da se bave proizvodnjom domaće hrane i ugostiteljstvom omogućila im je da upoznaju različite ljude koji su im postali puno više od kupaca ili poznanika. Njihovom društvenom ugledu pridonijela je činjenica da su većini susjeda mogli pomoći jer su poznavali širok krug ljudi različitoga društvenog položaja, od liječnika do vodoinstalatera. Uvijek su poslovali uživo sa svojim klijentima, a u zadnje vrijeme im posao ide malo lošije jer ne žele prijeći na *online* poslovanje.

31.1. Kako P. Bourdieu naziva mrežu poznanstava kakvu ima obitelj Knežević iz teksta?

(1 bod)

31.2. Kojom se vrstom tehnologije obitelj Knežević ne želi koristiti u svojem poslovanju?

(1 bod)

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijedi jedan zadatak **kratkoga odgovora**

u kojemu morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom

i jedan **zadatak produženoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor u zadatcima kratkoga odgovora donosi jedan bod, a u zadatcima produženoga odgovora donosi jedan ili dva boda.

32. Pozorno pročitajte tekst.

Posebnu opasnost kod osnovnoškolaca, ali i kod djece starijega uzrasta, može predstavljati nemogućnost prepoznavanja znakova manipulacije što onda dovodi do nepravovremenoga djelovanja. Ovisnost o Internetu kod djece posebno utječe na njihovu nedovoljnu socijaliziranost i razvijanje socijalnih vještina pa se takvo dijete suočava s nizom poteškoća kada u realnome svijetu želi sklopiti prijateljstvo. Dijete tada ostaje samo i sklono je ponovno se vratiti virtualnomu svijetu i tamo potražiti prijatelje. Budući da Internet dopušta osobama da se predstave onako kako žele da ih drugi vide to će utjecati i na razvoj slike o sebi. Psihološki se portret tada počinje formirati na temelju onoga što misli netko o tome kako ga drugi vide. To vodi pojedinca do iskrivljene slike o sebi i sposobnostima koje posjeduje. Procjenjuje se da u ukupnoj populaciji korisnika Interneta ima 5 – 10 % onih koje možemo nazvati ovisnicima o Internetu.

Izvor: *Hrvatski časopis za javno zdravstvo*, 2016.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

- 32.1.** Koji čimbenik socijalizacije prema tekstu negativno utječe na razvoj socijalnih vještina djece?

(1 bod)

- 32.2.** Navedite kako se, prema E. Goffmanu, naziva dramaturški plan na kojemu se pojedinci predstavljaju na način na koji žele da ih drugi vide i objasnite na temelju teksta proces upravljanja dojmom o sebi.

(2 boda)

33. Pozorno pročitajte tekst.

Napuštanjem protestantske etike ostao je samo hedonizam¹, koji je postao kulturno opravdanje kapitalizma. Potrošačka kultura vezana je uz modernost u cjelini i uz glavne vrijednosti, prakse i institucije koje definiraju zapadnu modernost, kao što su izbor, individualizam i prije svega tržišni odnosi. Tržište je glavna odrednica potrošačke kulture. S druge strane, potrošnja se iskazuje kao povlašteno mjesto autonomije značenja, subjektivnosti, privatnosti i slobode.

Izvor: *Društvena istraživanja*, 2008.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

¹ hedonizam – uživanje u životnim nasladama

33.1. Koji je utemeljitelj sociologije analizirao odnos protestantske etike i kapitalizma?

(1 bod)

33.2. Navedite tip kulture koja se povezuje sa zapadnom modernosti i način na koji je povezana s identitetom pojedinca.

(2 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica